

رویکردها و نظریه‌ها در حفظ و نشر ارزشهای دفاع مقدس

در یک بررسی اجمالی در مورد خواستگاه‌های اقوام و ملل در می‌یابیم که همه اقوام و ملل با هر رویکردی علاقه‌مندی وافری به ثبت و ضبط پدیده‌های مختلف خود داشته‌اند که باعث سربلندی و بالندگی آنان در بین سایر اقوام و ملل می‌گردد. و با این بالندگیها بر دیگر اقوام و ملل فخر فروخته و به خود افتخار می‌کنند.

وجه تشابه و اشتراک اکثریت قریب به اتفاق این بالندگیها در بین اقوام و ملل گوناگون چه کوچک و چه بزرگ استقلال و چگونگی به استقلال رسیدن آنها و همچنین چگونگی و شیوه‌های حفظ این استقلالشان است.

جنگها آنگاه که ماهیت دفاعی به خود می‌گیرند. و دفع تجاوزی را برای خود و ملتها به همراه دارند یکی از اساسی‌ترین بالندگیها محسوب شده که در جهت گیری مستقیم حفظ استقلال اقوام و ملل قرار می‌گیرد. و صرف نظر از وجود واژه‌های روان‌گرای متعدد بالفعل و بالقوه که در پدیده جنگ و بخصوص دفاع بسیار خوب و مناسب ظهور و بروز پیدا می‌کند خود دفاع و موفقیت در دفاع بالندگی بزرگی را برای آن قوم و ملت به همراه دارد.

برای پی بردن به این مهم به همین مطلب بسنده می‌کنیم که تمام کشورهای بزرگ و کوچک در برنامه‌های جذب سیاحتی و گردشگری خودشان گردشگران و توریست‌ها را به موزه‌های خود بخصوص موزه نظامی راهنمائی می‌کنند و در آن موزه‌ها شرحی اجمالی از تاریخ احتمالا استعمار و سپس چگونگی استقلال و پس از آن به شرح دفاع خود در مقابل هرگونه تجاوز و ویرانگری می‌پردازند و در این رهگذر و در پی این فرایند به گونه‌ای بسیار جالب و هیجان‌انگیز به معرفی دلاوران و قهرمانان ملی خود پرداخته و ذاتا به این نتیجه می‌رسند که همه این افتخارات و بالندگیها مدیون و مرهون تلاشها و از خود گذشتگیهای قهرمانان این مرزوبوم و ملت بوده‌اند. تا به گونه‌ای شایسته بتوانند اسطوره‌ها و قهرمانانی دیگر را در طول نسلها خلق کرده و آینده کشور و ملت خود را با انسان‌سازی و قهرمان‌پروری تضمین نمایند.

جنگ تحمیلی عراق علیه ایران اسلامی نیز یکی از این پدیده‌هاست که در نوع خود با توجه به ویژگیهای استثنائی خود باید مورد توجه قرار گرفته و در فرایند زمانی برنامه‌ریزی شده‌ای با

رویکردهای مختلف به عنوان اصلی ترین بالندگی ملت قهرمان ایران علوم و فرهنگ و ارزشهای نهفته در آن استخراج شده و به آیندگان سپرده شود.

در یک بررسی اجمالی از فعالیت های فرهنگی و ارزشی گذشته در می یابیم ، که تا کنون با رویکرد های مختلفی به جنگ و دفاع مقدس توجه شده است که همه این رویکردها با هدف باز یابی فرهنگ و ارزشهای نهفته در دفاع مقدس و انتقال به نسلهای آینده صورت گرفته است و اکنون به نظر می رسد باید این رویکردها بعد از ۲۰ سال پس از خاتمه جنگ واکاوی شده و با آسیب شناسی دقیق نقاط قوت و ضعف آن بررسی و مورد ارزیابی قرار گیرد.

- چرا دفاع مقدس با همه ارزشهای درونی و پیرامونی خود باید ماندگار بماند.
- آیا ما توانسته ایم فرهنگ و ارزشهای دفاع مقدس را به ظهور و بروز برسانیم.
- و آیا فعالیتهای فرهنگی و نشر ارزشهای دفاع مقدس تا کنون توانسته است گستره اجتماعی مناسبی را در بر بگیرد.

- آیا رویکردهای فردی و جمعی مدیران و مسئولان و سازمانهای مختلف پاسخگوی این رسالت مهم بوده است.

- آیا رویکردهای موجود پاسخگو بوده است.

- راز ماندگاری یک پدیده بزرگ که موجب بالندگی اجتماعی و ملی شده است در چیست.

با یک بررسی اجمالی از جهات مختلف در می یابیم که تا کنون رویکردهای مختلفی به دفاع مقدس وجود داشته است و لاکن این رویکردها تا کنون نتوانسته رسالتی را که یک حادثه و بالندگی ملی و اجتماعی بر دوش گذاشته است به انجام برساند.

- **رویکرد اول**، رویکرد الهی، ارزشی و حماسی است که از بد و انقلاب و سالها پیش توسط همه مسئولان دلسوز نظام با محوریت حضرت امام ظهور و بروز پیدا کرده تا توانسته انقلابی به این وسعت و عظمت را در مقابل دیدگان نا باور جهانی به پیروزی برساند و هم چنین در ابتدای جنگ تحمیلی با بی توجهی به این رویکرد شاهد کاستی هائی در صحنه های جنگ بوده ایم که پس از ظهور و بروز این رویکرد در سال دوم جنگ توانستیم در مدت زمانی اندک بیشتر سرزمین های اشغال شده را از تصرف رژیم حزب بعث عراق خارج نماییم. با توجه اساسی به این رویکرد در می یابیم که علت لقب تغییر نام پذیری جنگ تحت عنوان دفاع مقدس متاثر از این رویکرد بوده است. تهییج عمومی مردم و شکل گیری بسیج مستضعفین و ورود نیروهای داوطلب و همچنین پدید آمدن روحیه شهادت طلبی و اسلام خواهی و همچنین غیرت دینی و ملی را تماما می توان دستاورد های این رویکرد عظیم دانست اساسا این نگرش و رویکرد انسان محوری، معنویت محوری و ارزش محوری بوده و کاری نداشته که عملیات با موفقیت پیش رفته یا خیر.

گرایش این رویکرد بیشتر بر روی انسان های ارزشمند و وارسته است. البته در دوران پس از جنگ جمعی از مدیران و مسئولان سازمانهای مختلف فرهنگی و هنری از جمله شهید بزرگوار آوینی سعی در توسعه این تفکر در زمان بعد دفاع مقدس همت وافر داشته اند. ما در اینجا این

رویکرد را تحت عنوان رویکرد فرهنگی ارزشی که از بدو انقلاب و جنگ شروع و تا کنون ادامه داشته و فعال بوده یاد می‌کنیم. شایان ذکر است که این رویکرد تا کنون توانسته قشر وسیعی از جامعه دینی ایران اسلامی را با خود هماهنگ نموده و اثر گذار باشد.

• رویکرد دوم: این رویکرد گرایش تاریخ نگاری و تاریخ نویسی داشته است، که از دریچه‌های مختلف تاریخی، به جنگ پرداخته شده است و اکنون به شکل مکتوبات تاریخی خاطرات، تاریخ شفاهی و یا بازخوانی نوارهای ثبت و ضبط شده در دوران جنگ در اختیار عموم قرار گرفته است. این رویکرد با نگاه آینده نگری خوب و مناسب آقای محسن رضائی از دوران جنگ شروع شد. که ابتدا گروه‌هایی وارد صحنه نبرد شده و شروع به ثبت و ضبط کلیه جلسات و گفتگوهای فرماندهان و مدیران عالی و میانی و رده پائین جنگ و حتی نیروهای رزمنده در مناطق عملیاتی نمودند. وظیفه این تیم‌های جمع‌آوری، و بطور کلی ثبت و ضبط وقایع جنگ در میان فرماندهان و سایر نیروها بود که البته در تمامی نیروهای ارتش و سپاه و جهاد سازندگی فعالیت گسترده‌ای را داشتند و باید اذعان داشت که با اینکه آینده نگری و ژرف نگری خوبی همراه بود اما این کار و فعالیت بسختی انجام می‌شد و همکاری مناسبی از طرف فرماندهان و افراد با آنها نمی‌شد. که اکثراً با تقیه همراه بود و خیلی از فرماندهان و مدیران بر این باور بودند که کار برای خدا این گفتگوها را ندارد و به نوعی متاثر از رویکرد الهی ارزشی بودند و شعارشان این بود.

هرکه را اسرار حق آموختند مهر کردند و دهانش دوختند

این رویکرد در زمان بعد از جنگ با تلاش فراوان به دنبال این مهم بود که از لابلای مطالب گرد آوری شده تاریخ جنگ را بنویسد و ارائه نماید. لکن به دلیل تسلط دیدگاه انحصار گرایانه و توقیف به این اسناد و مدارک، این رویکرد نتوانسته نمره قابل قبولی را برای حفظ و نشر ارزشهای دفاع مقدس بدست بیاورد و نتوانسته پاسخگوی منتقدان خویش نیز باشد. انحصار و تسلط دیدگاه توقیفی به این اسناد و مدارک باعث شده است که چشم و هم چشمی‌ها و سازمان‌گروپها و خود گروپها و ادبیات سلبی بر دیگران و اثباتی بر خود و یا سازمان خود حادث گردد. و خواه نا خواه باعث سردرگمی جمعیت‌های بیشماری از نسل‌های ملی و فراملی باشد. به نظر می‌رسد که وجود مرکزی برای رسیدگی به این مهم یکی از ضروریات است که اگر همچنان مورد غفلت قرار گیرد عرصه منتقدان دفاع مقدس وسیع‌تر و عرصه‌های مدافعان انقلاب روز به روز تنگتر و تنگتر بشود که دیگر دیر خواهد بود و به قلم شاعر حماسه و مقاومت (امین پور) افسوس که چه زود دیر می‌شود. سازمان‌های مختلفی از جمله مرکز مطالعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و همچنین گروه معارف شهید صیاد شیرازی موفق‌ترین مجموعه‌هایی بودند که توانستند خدمات شایانی را به کشور و نسل‌های دوم و سوم نمایند.

• رویکرد سوم: رویکرد سومی که تا کنون وجود داشته است و توانسته بخشی از دفاع مقدس و ارزشهای آن را حفظ و انتقال دهد. رویکرد جغرافیائی و ناسیونالیستی بوده است. گاهی این گرایش

ناسیونالیستی قومی و منطقه ای و گاهی حتی سازمانی و گاهی هم خانوادگی بوده است برگزاری مراسمات استانی و شهرستانی و کنگره ها از نوع منطقه ای و قومی بوده و برگزاری مراسمات مختلف ارتش و سپاه و بسیج و دیگر سازمانها و نهادها از نوع سازمانی و هم چنین مراسمات سالگردها و یادواره های شهدا در مساجد و تکایا و مزارهای شهدا و و منازل وابستگان با همه کمی و کاستیها و از روی عشق و علاقه و ارزشمداری از نوع خانوادگی بوده است همانگونه که گفته شد عمل کرد این رویکرد در جغرافیای وسیع کشور هم گستره فردی داشته و هم گستره اجتماعی و هم سازمانی داشته تا توانسته خدمات خوب و مناسبی را به نسلهای بعد از جنگ ارائه نماید. از جمله نمادهای این رویکرد، را می توان کنگره های استانی، یادواره های استانی و شهرستانی و همچنین گرد همآیهای مختلف شب خاطره بوده است. که البته این رویکرد غالبا با رویکرد ارزشی و فرهنگی همراه بوده است. اما کمتر جنبه ملی و کشوری داشته است و گرایش زیادی به جغرافیا و ناسیونالیسم جغرافیائی و سازمانی داشته است.

• رویکرد چهارم: رویکرد چهارمی که در دوران بیست ساله گذشته وجود داشته، رویکرد انتقادی و یا نقادی است همان گونه که محققین و فرهیختگان می دانند. نقد و انتقاد اساسا دو وجه دارد. یکی وجه تخریب کننده و منفی.

دوم وجه سازنده و اصلاح گر

عوامل موثری در پیدایش هر کدام از این وجوه بسیار موثرند. همانند اهداف خود نقد کننده. و گرایشهای فکری نقد کننده، وابستگی حزبی و گروهی نقد کننده و هم چنین عوامل موثر محیطی بر نقد کننده.

با یک نگاه اجمالی پی می بریم که متأسفانه منفی نگری بر بعد مثبت نگری رویکرد نقد و نقادی تفوق داشته و نقد تخریبی آن از نقد سازنده اش بیشتر بوده است و تاکنون یک پایه و اساس منطقی نداشته و پایه و اساس آن بر مبنای حزب گرایی و اساسا تفکرات حزبی و در بعضی مواقع احساسی و عدم درک شرایط وقوع سوژه مورد نقد استوار بوده است. در این زمینه بیشتر نگاه بسیار خوش بینانه نسبت به حریف و دشمن اصلی با گرایش خود تبرئه محور مشاهده می شود و با این نگرش هم حضوری در دفاع مقدس نداشته اند و پس از آن عدم حضور خود را با این رویکرد نقادی به دفاع مقدس توجیه نموده اند و نتیجتا به عناوین مختلف جنگ را زیر سوال برده و کم مانده است که ادعا کنند که ایران شروع کننده جنگ بوده است. کما اینکه سازمان منافقین در نشست با طارق عزیز سندی را به امضا رساند که آن سند مدتها مورد ادعای رژیم بعث عراق بوده که حرکات ایران باعث وقوع جنگ شده است. و پس از آن در ادامه جنگ بعد از خرمشهر و غیره از محصولات این رویکرد است. در یک نگاه روانشناسانه و فرد گرا این رویکرد بیشتر یا پاسخگوی عدم حضور در میداين نبرد بوده و یا منفعلانه با گرایشی متجددانه به مدرنیته بوده است به عبارتی یا خواسته اند عدم حضور خود همراهی نکردن با ملت را توجیه کنند و یا ژست روشنفکرانه بگیرند. در حالی که عدم حضور فیزیکی در جبهه نبرد حق علیه باطل همیشه منفی

نیست، اولاً حضور در جنگ واجب کفائی بوده است و ثانیاً هر فرد می‌تواند به دلایل مختلف عدم حضور داشته باشد و چه بسا عدم حضور فیزیکی در دفاع مقدس به دلیل حضور در عرصه مهمی از اداره امور کشور بوده باشد. که اهمیت آن نیز کمتر نبوده است و اصولاً اداره امور کشور در حالت جنگی و دفاعی خود هنری بس بزرگ است. خالی نکردن پشت جبهه مبارزان خود یک مبارزه است کمک رسانی به رزمندگان خود یک مبارزه است اما برخی متأثر از گرایشهای فکری و حزبی چون می‌خواهند این احساس شرمندگی را توجیه کنند، جنگ را زیر سوال می‌برند. در این رویکرد گاهی اوقات کل زیبایی‌ها و حماسه‌های خلق شده نادیده گرفته و تنها یک عیب و نقص را مورد توجه قرار میدهند و وارد بحث می‌شود. اما نگاهی منطقی می‌گویند که جنگ مانند سایر پدیده‌های دیگر منطق خود را دارد. باید بپذیریم جنگ یکی از پدیده‌های بزرگ بشری است که منطق خاص خود را دارد که:

- اولین منطق جنگ ریسک‌پذیری در جنگ است
 - دومین منطق جنگ کشتن و کشته شدن در جنگ است.
 - سومین منطق آن نیز پیروزی یا شکست به زعم طرفین در جنگ است.
- و پیروزی یا شکست خود تعریف خاص خود را دارد و همچنین نسبتی را به خود اختصاص می‌دهد. هیچگاه و در هیچ جنگی نمی‌توان بدون در نظر گرفتن این تعریف و نسبت پیروزی و یا شکست را تعریف کرد. هیچگاه محقق و یا پژوهشگری نتوانسته در جنگهای باستان و معاصر بدون این تعاریف و نسبتها برنده و بازنده تعریف کند. پیروزی و یا شکست باید بطور نسبی در سه سطح با تعاریف خاص خود مورد بحث قرار گیرد.

- سطح استراتژیک و راهبری
 - سطح عملیات
 - سطح تاکتیک.
- ما مدعی هستیم که به دلایل مختلف، متقن و محکمه پسند در سطح راهبردی و راهبری پیروز مطلق جنگ بوده ایم،

• اول اینکه اجازه ندادیم که دشمن به اهدافش دست یابد. آیا نام این را نمی‌توان پیروزی گذاشت؟

• دوم این که در سازمان ملل متحد عراق به عنوان متجاوز و آغازگر جنگ شناخته شد. اهمیت این موضوع یعنی متجاوز بودن عراق چنان مهم است که یکی از شروط اساسی ایران جهت رسیدن به صلحی پایدار در منطقه از همان اوائل جنگ بوده است.

در یک ملاقاتی که حبیب شطی با امام «ره» داشت و از ایشان می‌خواهند که جنگ را تمام کند، امام می‌فرمایند که شما از این در بیرون بروید و اعلام کنید که عراق متجاوز است، ما جنگ را تمام می‌کنیم، اما آنها حاضر نبودند که عراق را به عنوان متجاوز معرفی کنند.

• سومین دلیل پیروزی ایران، نامه‌هایی است که صدام حسین برای آقای هاشمی رفسنجانی رئیس‌جمهور وقت نوشت و در آن قید کرد «اکنون همان چیزی که شما خواستید» محقق شده و در

حقیقت این سه دلیل کافی است که ما در سطح راهبردی و راهبری جنگ پیروز مطلق در دفاع مقدس باشیم.

• در سطح عملیات نیز با توجه به منطق جنگ که ارائه شد باید اذعان کرد که درصد قابل قبولی از پیروزی را نصیب خود کرده ایم و اگر بخواهیم گروه بندی کنیم ۷۰ درصد عملیاتیهای ما با پیروزی توأم بوده است و به اهداف خود رسیده است و ۲۰ درصد عملیاتیهای ما پیروزی نسبی کسب کرده است که کمتر از حد انتظار بوده است و ۱۰ درصد عملیاتیهای ما همانند والفجر مقدماتی و کربلای ۴ و همچنین قادر با شکست مواجه شده است.

• در سطح تاکتیک نیز موفقیت‌های فراوان داشته و همچنین اشتباهاتی نیز داشته ایم که با وضعیت هر مقطع از دفاع مقدس و شرایط حاکم بر ایران و عراق توأم همراه بوده است. اگر چه در مسائل تاکتیکی اشتباهاتی داشته ایم، ما در شرایط انقلاب بوده ایم، آمادگی جنگی نداشته ایم، دانشگاه و دانشکده جنگ ندیده بودیم، جوان و کم تجربه بوده ایم. و حتی موجودیت ارتش نیز حزب الهی های ارتش بوده که در دوران شاهنشاهی کمترین نقشی در ارتش نداشته اند همانند شهید والا مقام صیاد شیرازی و امیران حسنی سعدی، لطفی، سلیمان‌جاء، قویدل، مفید. غیره و سپاه نیز به همین وضعیت و شاید هم نامناسب تر شهید باقری، بقائی، دقایقی، همت و همپنین رضائی، صفوی، جعفری، علائی، غلامپور، با چه تجربه ای وارد دفاع مقدس شده اند با این همه مسائل در یک منظومه کل نگر، توانستیم حزب بعث را کاملاً مرعوب نماییم و الان با افزایش قدرت بازدارندگی چتر امنیتی را درست کنیم که احدی امروز نمی تواند خیال حمله به کشور ما را در سر بپروراند آیا می توان تصور کرد که استکبار جهانی از تجهیزات ما می ترسد؟ یا ارتش و سپاه از نظر تجهیزات و نیروی انسانی بیشتر از عراق توان داشت و دارد؟ این طور نیست؛ آمار و ارقام می گویند که ارتش عراق در تمام مراحل و مقاطع جنگ برتری بالائی از نظر تجهیزات و امکانات و نیروی انسانی برخوردار بوده است و حمایت‌های سیاسی و اقتصادی و نظامی از ارتش حزب بعث عراق هیچ گونه محدودیتی نداشته است..

سالی که آمریکا به عراق حمله کرد. ارتش بعث عراق در سال آخر تجاوز و در تجاوز مجدد به ایران، نزدیک به ۳ تا ۴ برابر جمهوری اسلامی تجهیزات داشت. الان هم استکبار جهانی از تواناییها و تجهیزات ما با خبر است، ولی علت این که به ما تعرض نمی کند چیست؟ آیا دلیل آن رفتار بشر دوستانه آمریکا و انگلیس و اسرائیل است؟ در واقع تنها دلیلش این است که در مورد ما نمی توانند پیش بینی کنند که عاقبت جنگ چه خواهد شد؟ و این درسی است که آنها از دفاع مقدس گرفته اند. و حتما استدلال خواهند کرد که ما با تمام تجهیزاتمان ۳۰ سال پیش پشت سر عراق ایستادیم و ایران که در آن زمان هیچ نداشت تاختیم، اما عملاً نتوانستیم کاری از پیش ببریم. پس چرا این تجربه منجر به شکست را دوباره تکرار کنیم، وابسته نظامی روسیه در جلسه ای گفته بود. ما می دانیم که چطور عراق را کمک کردیم و شما را چه طور در محاصره قرار دادیم، شما بگویید که این موفقیت ها را چگونه به دست آوردید؟

امروز هم شرایط که در کشور، استثنایی است. بر این اعتقاد نیستم که برخی می‌گویند جوانان حاضر، برای دفاع از کشور انگیزه و آمادگی ندارند. غیرت و مردانگی واژه‌های روانگرا است. الان اگر سوال شود که نظرتان در باره جوانان امروز و روحیه و آمادگی عالی آنان برای دفاع چیست؟ مانند این است که در غیر ماه رمضان بخواهیم تعداد روزه داران را بشماریم.

در آن زمان افرادی بودند که نماز نمی‌خواندند ولی وقتی به جبهه آمدند فضای جبهه را درک می‌کردند و الطاف الهی و روابط انسانی را دیدند، به راحتی دچار تحول شدند. امروز در مملکت ما مردم و نظام در هم ذوب شده‌اند و این وحدت ملی را که اساسی‌ترین رکن باز دارندگی تجاوز است را پدید آورده‌اند.

این افراد اگر متخصص جنگ هستند، چرا وارد جنگ نشدند؟ و اگر هم متخصص نیستند به اموری که در تخصصشان مربوط نیست بدون علم و منطق سخن نگویند.

که امروز بعضیها از استخوان پوسیده شهدایمان هم می‌ترسند در این مختصر نه می‌توانیم و نه می‌خواهیم که دفاع مقدس را تشریح و به همه شبهات پاسخ بگوئیم و بلکه به دنبال این هستیم تا اثبات کنیم که رویکردهای موجود نتوانسته است فراگیری مناسبی را در گستره ملی و کشوری داشته باشد و باید با یک نگاه عالمانه به نقد و بررسی رویکردهای موجود پرداخته و نقاط ضعف و قوت آنها را استخراج و استنتاج نمود و به رویکرد پنجمی که همانا رویکرد علمی معرفتی است دست یابیم.

رویکرد پنجم: رویکرد پنجم با اینکه خیلی دیر شروع شده است اما بیان و حرف علمی و آکادمیک به جنگ و دفاع مقدس داشته و از زاویه علمی با تئوری خاص خود به جنگ پرداخته است.

تئوری این رویکرد بیانگر این حقیقت است که جنگ مجموعه علوم و معارف را در خود نهفته دارد که توانسته است در همه کشورها اثر گذار باشد و یا به عبارت دیگر توانسته منشا تحولات عظیمی در آن کشور باشد. باید گفت که جنگ گنجینه عظیمی از علوم و معارف است که باید استخراج شود، علمی و کاربردی شود و از طریق موسسات آموزشی و آموزش عالی ترویج و توسعه پیدا کرده و در اختیار نسلها قرار گیرد. و این علوم در جنگ موفق معمولاً تولیدی و بومی بوده که توانسته سر منشاء تغییر و تحولات اساسی شود. کما این که به صورت غیر سازمانی و یا سازماندهی نشده سر منشاء بسیاری از پیشرفت‌های ما در دفاع مقدس بود.

نکته واسط در این بحث این است که علاوه بر اینکه جنگ در تاریخ فعلی مظلوم واقع شده و رزمنده به فراموشی سپرده شده، دو مظلومیت مضاعف در این مقطع بعد از جنگ نیز به چشم می‌خورد و آن این است.

• اول مدیریت عالی جنگ - بطوری که خیلی ها تصورشان بر این است که ما جنگ گستره ای داشته ایم، بدون حساب و کتاب بوده است و شمائی از جنگ سرخ پوستی را ارائه نموده ایم لاکن بجای هورا کشیدن تکبیر گفته ایم. غافل از اینکه در پشت سر جنگ مدیریت قوی و قدرتمندی در راس نظام و نیروهای مسلح وجود داشته که با بهره گیری از علوم و متخصصان مختلف توانسته این اثر گذاری والا را داشته باشد. گاهی شنیده می شود که گفته می شود در طول تاریخ چند صد ساله گذشته در هر جنگ بخشی از این کشور از دست رفته است و تنها در این جنگ (دفاع مقدس) بوده که حتی یک وجب خاک از این کشور جدا نشده است. که البته مطلب کاملاً درست و قابل قبولی است. اما با کالبد شکافی علت ها و ماجراهای پشت پرده در این جنگها، به این حقیقت پی می بریم که مدیریت سر سپردگی و خائنانه و زبونانه هیئت های حاکمه و سران کشور در آن ایام و توافقهایی پشت پرده آنان علت اصلی جدا سازی بخشهایی از این کشور پهناور بوده است. کما اینکه اگر مدیریت و رهبری حضرت امام (ره) و مدیران عالی جنگ و همچنین فداکاری ملت غیور و قدرتمند ایران نبود کشور از دست رفته بود.

• دوم علوم نهفته در جنگ - بطوری که باز هم عده زیادی تصور می کنند که مجموعه ای که در جنگ بوده اند افرادی بیکار و بیسواد و نا آشنا به علوم مختلف بوده اند. و به همین جهت جنگ را فارغ از علوم مختلف و رشته های مربوطه می دانند و می شناسند.

در حالی که اصلاً چنین چیزی نبوده است. و مدیریت عالی جنگ با بهره گیری از تمام علوم مرتبط یا بصورت مستقیم و یا بطور غیر مستقیم بهره گرفته تا توانسته این موفقیتها را نصیب ملت عزیز ایران کند.

در ابعاد مختلف مهندسی. جغرافیا و پزشکی، روانشناسی و مدیریت و سایر رشته ها به عناوین مختلف نه تنها در جنگ اثر گذار بوده بلکه جنگ منهای هریک از این علوم بسیار بی معنی جلوه می نماید. برای مثال.

جنگ منهای مهندسی را می توان تعریف کرد؟ و نتیجه مطلوبی از آن گرفت؟
جنگ منهای جغرافیا را می توان تعریف کرد؟ و آیا جنگ جغرافیائی را می طلبد یا نه؟ نقطه ضعفها و قوتهای جغرافیائی موثر بر جنگ هست یا خیر؟

جنگ منهای تاریخ چطور؟ پیشینه ها. اختلافات مرزی قومی، عشیره ای. غیره می تواند عواملی اثر گذار در جنگ باشد.

جنگ منهای علوم پزشکی، روانشناسی و مدیریت چطور؟

جنگ منهای علوم دیپلماسی، ارتباط و تبلیغات، جنگ روانی چطور؟

بدیهی است که جنگ منهای هریک از این علوم به صدمات و خسارات جبران نا پذیری و حتی به شکست قطعی بینجامد. جنگ منهای علوم مختلف از جنگی سرخپوستی نیز ضعیف تر و نازل تر است.

لذا این فرآیند و پتانسیل در دفاع مقدس نهفته است که بتواند علوم مختلف را در خود پرورش داده و بارور نماید اما تا کنون هیچ وقت با نگاه علمی و دانشگاهی به آن توجه ننموده ایم، یعنی در تمام رشته‌های مهندسی هیچ صحبتی از مهندسی جنگ و مهندسی در شرایط بحرانی نمی‌شود. به عنوان مثال عراقی‌ها هر روز تاسیسات نفتی ایران اسلامی را بمباران می‌کردند تا شاید صادرات نفت را قطع کنند. اما با تلاش متخصصین در زیر بمبارانهای طاقت فرسا حتی یک روز هم صادرات نفت قطع نشد و فراتر از آن متخصصان ما توانستند نحوه اطفاء حریق ناشی از بمبارانها را به شکلی کاملاً علمی و تجربی فرا گرفته بودند که در کمترین زمان موفق به مهار آتش سوزی شوند و انچنان در این کار متبحر شوند. که بعد ها هم رفتند چاه‌های نفت کویت را که بر اثر حمله عراق دچار حریق شده بود خاموش کنند و رقیب سر سختی برای آمریکائیه‌ها در مهار آتش سوزی چاه‌های نفت کویت شوند. و امتیازات بالایی در این زمینه گرفتند.

واقعا آیا قابل قبول است که جوانان دانشجوی این کشور دوره‌های چهارساله مهندسی را طی کنند، ولی هیچ آشنایی با مهندسی جنگ و مهندسی در شرایط بحرانی پیدا نکنند؟ و آیا قابل قبول است که دانشجوی کارشناسی در طی دوره چهار ساله خود هیچ آشنایی با جغرافیائی که مورد تعرض ارتش بعث عراق قرار گرفته بود نداشته باشد؟

و آیا کارشناس تاریخ این مرز و بوم با طی نمودن دوره چهار ساله و بیشتر با پیشینه اختلافات مرزی و تاریخی ایران و عراق آشنا شده است.؟

آیا فارغ التحصیل دوره کارشناسی حقوق و علوم سیاسی و یا بین‌المللی در طی دوره چهار یا شش ساله خود قطعنامه‌های صادره سازمان ملل را در باره جنگ میان ایران و عراق مرور کرده است و آیا توافق زمانی و شرایط طرفین ایران و عراق را در زمان صدور قطعنامه‌ها مورد مطالعه و بررسی قرار داده است؟

آیا نسل دانشجوی ایرانی که مظلومانه مورد تاخت و تاز قدرتهای مختلف قرار گرفته بود نباید با پیشینه این اختلافات و خواستگاه‌های آنها آشنا شود.

آیا نسل دانشجوی ایران عزیز نباید با ارزش جغرافیای مرزی و مورد منازعه بین ایران و عراق آشنا شود. و آیا می‌داند خط تالوگ چیست و در کجا قرار دارد. در اختیار داشتن و یا واگذاری ارونند به عراق چه تاثیری بر اقتصاد و کشتیرانی و نفت این کشور دارد. و مثالهای بسیار زیاد و قابل طرح. واقعیت این است که با رویکرد تاریخی و احساسی و ارزشی به تنهایی نمی‌توان این پدیده بزرگ و مقاومت جانانه را به نسل‌های بعدی انتقال داد. کما اینکه در وضعیت بیست سال گذشته ما شاهد آن هستیم.

پژوهشگاه معتقد است که راز ماندگاری یک حادثه یا پدیده اجتماعی و ملی در آن است که این حادثه و پدیده بصورت علمی و کاربردی آموزشی شده و در مراکز مختلف آموزش داده شود. در این صورت است که اثر گذاران و خالقان ارزشهای آن حادثه و یا اثر چه باشند و چه نباشند. پروسه انتقال به خودی خود صورت پذیرفته و نسل اندر نسل با عظمت و بزرگی پدیده آشنا می

شوند و از آن طریق به معرفتهای درونی یک رزمنده پی خواهند برد. نسلهای نا آشنا و دور باید اول به بزرگی یک حادثه پی ببرند و پس از آن از این ره آورد به عظمت کار یک رزمنده پی خواهند برد.

برنامه های ما در قدم های بعدی این است که این دو واحد را برای رشته های مختلف، تخصصی کنیم که این موضوع نیز در شورای اسلامی شدن دانشگاهها مصوب شده است. بر این اساس متونی که در این رابطه در اختیار افراد قرار می گیرد مهم است..

واز سوی دیگر ما در دوره پزشکی، امداد در بحران را نداریم، یعنی یک پزشک عمومی در بحران نمی تواند آن طور که باید انجام وظیفه کند. بنابراین ما در رشته هایی که مربوط به امور دفاعی و در شرایط بحرانی می تواند به صورت واحد های درسی ارائه شود باید مطلب و محتوا تهیه کنیم. و در پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس این پتانسیل وجود دارد که متناسب با رشته های مختلف و مرتبط، علوم مختلف استخراج شده و ضمن کاربردی نمودن و به عنوان واحد های درسی به آموزش گذاشته شود. و آمادگی این را داریم که سرفصل های درسهای مربوط را آماده کنیم تا در صورت تصویب در مراکز آموزش عالی تدریس شود.

پیگیریهای انجام شده

از طرف شورای اسلامی شدن دانشگاه ها که یکی از شوراهای اقماری شورای انقلاب فرهنگی است این دو واحد را برای دانشگاههای دولتی آزاد و پیام نور مصوب نموده، ولی هنوز از سوی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری ابلاغ نشده امیدواریم که این مصوبه ابلاغ و اجرایی شود.

متأسفانه هنوز بعضیها تصور می کنند که ما با این دو واحد می خواهیم وارد دانشگاه شده و خاطره گوئی کنیم و این تصور بسیار نا درست است. گو اینکه بعضی از خاطرات مصادیقی از هزاران صفحه درس را در خود جای داده اند. و یا خاطره و مقتل است که مظلومیت یک ملت مظلوم منتشر می شود.

محتوا (کتاب آموزشی درس آشنائی با دفاع مقدس)

یکی از ارکان ورود به مباحث دانشگاه کتاب و محتوای آموزشی است.

• آیا اساتید وارد کلاس بشوند و هر آنچه می دانند مطرح و تدریس نمایند؟

• چگونگی همگرایی اساتید چیست؟

• آیا تناقض و احتمالاً تضارب بوجود نخواهد آمد ؟

• و آیا اساتید خود آموزش و دوره تکمیلی این درس را طی نموده اند؟

• منابع دانشجو چیست و کدام است ؟

جهت جلو گیری از کژیها و کاستیها و هم چنین یک نواختی مطالب و جلوگیری از هرگونه انحراف در مطالب ویرایش اول کتاب آشنائی با دفاع مقدس تالیف شد و در اختیار قرار گرفت و هم چنین از طریق سایت WWW.DSRC.IR قرار داده شد که قابل دانلود نیز می باشد این کتاب مشتمل بر ۹ فصل و ۷۰ موضوع به ترتیب زیر می باشد.

- پیشینه اختلافات مرزی ایران و عراق
- جغرافیای مرزی ایران و عراق
- شرایط حاکم بر ایران و عراق در قبل از تهاجم
- محورهای هجوم در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ و اهداف نظامی و استراتژیک
- کلیاتی از عملیات ثامن الائمه (جغرافیای منطقه عملیات، وضعیت دشمن، وضعیت خودی، طرح عملیات، اجرای عملیات، نتیجه و دستاوردهای عملیات)
- کلیاتی از عملیات طریق القدس (جغرافیای منطقه عملیات، وضعیت دشمن، وضعیت خودی، طرح عملیات، اجرای عملیات، نتیجه و دستاوردهای عملیات)
- کلیاتی از عملیات فتح المبین (جغرافیای منطقه عملیات، وضعیت دشمن، وضعیت خودی، طرح عملیات، اجرای عملیات، نتیجه و دستاوردهای عملیات)
- کلیاتی از عملیات بیت المقدس و چرائی جنگ بعد از خرمشهر (جغرافیای منطقه عملیات، وضعیت دشمن، وضعیت خودی، طرح عملیات، اجرای عملیات، نتیجه و دستاوردهای عملیات)
- کلیاتی از عملیات والفجر هشت (جغرافیای منطقه عملیات، وضعیت دشمن، وضعیت خودی، طرح عملیات، اجرای عملیات، نتیجه و دستاوردهای عملیات)
- کلیاتی از عملیات کربلای پنج (جغرافیای منطقه عملیات، وضعیت دشمن، وضعیت خودی، طرح عملیات، اجرای عملیات، نتیجه و دستاوردهای عملیات)
- روند پایان جنگ و قطعنامه های صادره و پذیرش قطعنامه ۵۹۸
- نتایج و دستاوردهای دفاع مقدس
- ایثار و ایثارگری و تشریح و تبیین رویکرد الهی و ارزشی و حماسی دفاع مقدس.

اساتید

موضوع بعدی مسأله آموزش است که اصلی ترین عنصر و این رابطه اساتید عزیز می باشد. در زمینه آموزش دو واحد آشنایی با دفاع مقدس سه گروه استاد تعریف کردیم و الزاماً هم برای اساتید این دروس مقید نیستیم که حتماً جبهه رفته باشند. چرا که در سی سال آینده شاید دیگر جبهه رفته ای نباشد. پس چه کسانی باید از جنگ بگویند در این صورت است که جنگ را ندیده ها هم باید از جنگ بگویند پس بهتر است از الان هم شروع کنیم و طی یک فرآیندی این اساتید با دفاع مقدس آشنا شده و به کلاسهای درس رهسپار شوند و هم چنین می توانند تبدیل به راویان دفاع مقدس در راهیان نور شوند یه عبارتی این اساتید در دانشگاه استاد درس دو واحد هستند و موقع راهیان نور در مناطق عملیاتی روایت گری می کنند و دیگر از گفته های متفاوت راویان دغدغه نخواهیم داشت.

بدیهی است یکی از ارکان اصلی در محیطهای آموزشی مدبری و مربی است که باید بتواند با اشراف کلی به موضوع و متن و همچنین بیان و آراستگی خوب و مناسب درس را به صورت منطقی و مستدل ارائه نماید از این رو با بررسی اجمالی و مفصل و جمع بندی داشته ها به صورت زیر برنامه ریزی صورت پذیرفت.

• تحقیقات در وزارت علوم و تحقیقات و دانشگاه های کشور اعم از دولتی آزاد و پیام نور اساتید بزرگی وجود دارند که سابقه جبهه بسیار خوب و مناسبی دارند. بدین معنی که استاد رزمنده و عالم به علم و عامل به عمل در میدان رزم بوده اند.

• نخبگان و پیشکسوتان زیادی در سطح نیروهای مسلح و سایر سازمانهای لشکری و کشوری وجود دارند که مدارج عالی را طی نموده و دارای تحصیلات کارشناسی تا دکتری مشغول انجام وظیفه خود هستند اما فرصت تدریس در دانشگاه ها نداشته اند و به وظایف محوله مشغول بوده اند.

بدین جهت در تقسیم بندی موجود اساتید را به سه گروه تقسیم کرده ایم گروه اول اساتید جبهه رفته ای هستند که الان در دانشگاه ها در حال فعالیت و تدریس می باشند لاکن بستر و فرصت پرداختن به موضوعات و مفاهیم دفاع مقدس فراهم نبوده است. که پس از بستر سازی موجود دوره های فشرده تربیت مدرس به صورت حضوری و غیر حضوری پیش بینی شده تا برای گروه های مختلف برگزار کنیم که ابهامات و پرسش های احتمالی آنان به طور کامل پاسخ داده شود.

گروه دوم اساتید، نخبگان و پیشکسوتان دفاع مقدس هستند که مدارج علمی دارند و در دایره اساتید دانشگاهی و فرماندهان عالی رتبه زمان جنگ قرار می گیرد ولی به دلیل مشغله های اداری و تخصصی که دارند فراغت حضور در کلاس را جهت تدریس نداشته اند و هم چنین فرصت سازی برای تدریس آنان نشده است که در این وضعیت کاستیها و کمی ها از سوی گروه اول با گروه دوم پر خواهد شد این گروه می توانند نارسایی و نواقص موجود احتمالی را با توجه به اشراف و تخصصی که در این زمینه دارند، بتواند پوشش دهند

گروه سوم اساتیدی هستند که الان در دانشگاه ها هستند اما جبهه نرفته اند ولی تعلق خاطری به فرهنگ و ارزشهای دفاع مقدس دارند. یعنی یا محقق و نویسنده جنگ هستند و یا نوعی ارتباط معنوی و یا تعلق فکری و منطقی به دفاع مقدس دارد. علاقمند به تاریخ و هویت دفاع مقدس هستند.

در حقیقت هدف گذاری در گروه سوم برای ۳۰،۲۰ سال آینده است ولی از الان شروع کرده ایم. دوره تکمیلی تربیت مدرس:

برای تسلط هرچه بیشتر اساتید دوره تکمیلی و فشرده تربیت مدرس به مدت چهار روز کامل شامل شانزده جلسه حدود ۲۴ ساعت مفید شکل گرفته و راه اندازی شد که تا کنون توانسته ایم ۵ دوره بالغ بر ۵۵۰ استاد را طی دوره نمائیم. و همچنین همین دوره بصورت غیر حضوری با کمک پژوهشگاه مجازی وابسته و دانشگاه مجازی وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی ارائه شده که اساتید علاقمند واجد شرایط پس از طی دوره مجازی در صورت موفقیت در آزمون تشریحی با دریافت

گواهینامه تدریس می‌توانند در دانشگاه‌هایی که درس را ارائه نموده و مرتبط هستند اقدام به تدریس نمایند.

گواهینامه تدریس

جهت جلوگیری از هرگونه بی‌نظمی احتمالی و هم‌چنین کنترل مناسب اساتید واجد شرایط و تخصص لازم گواهی تدریس پیش‌بینی شده که اساتید واجد شرایط در طی یک فرایندی موفق به دریافت گواهینامه تدریس شده و در کلاس حاضر خواهند شد.

- استاد باید یکی از سه گروه اعلام شده و شرایط اعلام شده عمومی باشد.
- توسط معاونت آموزش دانشگاه و یا دفاتر نمایندگی پژوهشگاه و یا ادارات کل بنیاد معرفی شده باشد.

- در کمیته استانی درس‌آشنایی با دفاع مقدس با حضور معاونت آموزش اولویت‌بندی شدند.
- دوره تکمیلی فشرده تربیت مدرس را بصورت حضوری و یا غیر حضوری و یا مجازی طی نموده و در آزمون تشریحی موفق شده باشد.

- در کمیسیون تخصصی جذب و ارزشیابی اساتید متشکل از ۳ نفر از صاحب‌نظران دانشگاه و دفاع مقدس اولویت‌بندی شوند.

نظارت، ارزشیابی و راهنمایی

برای دریافت بازخورد مسائل، گروه نظارت، ارزشیابی و راهنمایی تشکیل شده است که در تمام دانشگاه‌ها استاد را مورد ارزیابی قرار می‌دهند و بازخورد کلاس‌ها را دریافت می‌کنند و اگر دیدیم که استادی توان پاسخ‌گویی و ابهام‌زدایی و تدریس ندارد، او را از دایره تدریس خارج می‌کنیم ..

فعالیت انجام شده تا کنون در بررسی دو ترم تحصیلی دانشگاه آزاد اسلامی کاری که در پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس تا کنون انجام داده ایم با تعمق و نگاه ژرفی که به مباحث به شکل علمی وجود داشت، آمدم و دو واحد اختیاری را در وزارت علوم و تحقیقات جهت دانشگاه‌ها مطرح کردیم و دانشگاه آزاد در این زمینه پیش‌قدم شد و با تلاش و پیگیری پژوهشگاه علوم و معارف و همت و انگیزه اعتقادی مسولان دانشگاه آزاد اسلامی از ترم مهرماه ۱۳۸۷ در یازده استان اجرائی شد حدود ۳۰۰۰ نفر انتخاب واحد نموده و با داشتن حدود چهل کلاس شروع به تدریس دو واحد اختیاری‌اش با دفاع مقدس شدیم و همچنین در ترم بهمن ماه شاهد افزایش چندین برابری از استقبال دانشگاه‌ها و دانشجویان شدیم که در مجموع بالغ بر دوازده هزار دانشجو انتخاب واحد نمودند و حدود دویست و نود کلاس (۲۹۰) با حضور حدود دویست و پنجاه نفر (۲۵۰) برگزار شد که بسیار خوب و فراتر از برنامه ریزی بود و هم‌چنین، بازخورد خوبی هم از برپایی این کلاس‌ها به ما رسیده است. در واقع با این کار کلیاتی از دفاع مقدس در قالب دو واحد اختیاری خلاصه شده است که هر کس خواست انتخاب کند.

در یک جمع بندی کلی از اساتید و دانشجویان فرایند دو ترم از کلاسهای برگزار شده در قالب فرصتهائی چنین مورد مطالعه و نتیجه گیری قرار گرفت.

• اول فرصت سازی در تعامل بین دانشجویی. بدین صورت که در یک دوره ترمیک دانشجویان یک کلاس که هم درس و هم کلاسند و از طیف مختلفی نیز خواهند بود به گفتگو و تعامل پرداخته و مباحث دفاع مقدس را مورد ارزیابی و کنکاش و مطالعه قرار می دهند.

• دوم فرصت سازی جهت تعامل بین استاد و دانشجو. همه می دانیم که در یک جلسه یاد واره و خاطره گویی و سخنرانی به هیچ وجه فرصت تعامل مخاطب با گوینده و سخنران وجود ندارد. و سخنران و متکلم واحد حرف خود را گفته و خارج می شود. اما در این کلاسها حد اقل ۱۴ جلسه برگزار شده که در هر جلسه هم استاد باید بخوبی از فرصت استفاده کند و مطالب مفید ارائه کند و هم دانشجو سوالات خود را ارائه کند تا به پاسخهای اساسی خود دست پیدا کند.

• سوم فرصت سازی در تعامل بین اساتید. همه می دانیم و بر این باوریم که هیچ کس نمی تواند مدعی اشرافیت کلی بر همه وقایع و رخدادهای دفاع مقدس باشد. همانند سایر تخصصها. ولذا در شرایط دانشگاه هر استاد برای اینکه بتواند به سوالات دانشجویان خود پاسخ روشن و مستدل بدهد باید از اساتید همکار خود که احتمالاً تسلطی روی سوال و یا ابهام مورد نظر دارند سوال نموده و در تعامل تنگ تنگ باشد.

• چهارم فرصت سازی جهت تعامل بین دانشگاهی. که در این وضعیت. دانشگاه ها با ارتباط تنگ تنگ موجود بین اساتید در تعامل بوده و به خود بخود ضمن تحقیق و پژوهش در زوایای مختلف دفاع مقدس به نشر فرهنگ و ارزشهای دفاع مقدس کمک خواهند نمود .
ما بر اینیم تا با این رویکرد علمی و معرفتی بتوانیم حفظ و نشر این بالندگی بزرگ دینی و ملی را با همه فرهنگ و ارزشهای نهفته در آن نهادینه نماییم و تا از این رویکرد نسبت به گرانقدری رزمندگان همت گماشته و هویت اسطوره ها و قهرمانانمان را که این پدیده عظیم را خلق کردند پاس بداریم. بدیهی است تا نسلها و اقوام بزرگی این حادثه و پدیده تحمیلی را درک نکرده باشند به عظمت و بزرگی کار رزمندگان این مرز و بوم پی نخواهند برد.

پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس

نویسنده: سرتیپ پاسدار احمد سوداگر

مقاله: رویکردها و نظریه ها در حفظ و نشر ارزشهای دفاع مقدس

منبع: پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس

سند نظامی

از: سازمان مرکزی دانشگاه

به: کلیه واحدهای دانشگاهی و مراکز آموزشی و دبیرخانه های مناطقی دوازده گانه و سازمان سنا

سلام علیکم:

با تئات به شماره جلسه ۹۴ مورخ ۱۳۸۶/۷/۱۰ شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی دانشگاه آزاد اسلامی
پیوست سر فصل درس «آشنایی با مبانی دفاع مقدس» به ارزش ۲ واحد نظری به شماره چهاربرگ لیست
منابع درس مزبور ارسال و اعلام می دارد:

برای درس فوق جزو دروس اختیاری در دوره های کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) و کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته)
از نیمسال اول سال تحصیلی ۸۷-۸۸ برای دانشجویان ورودی سال ۸۷ و به بعد الزم میست.

ضمناً واحدهای دانشگاهی برای آشنایی بیشتر با امکانات و دستورالعمل اجرایی و نامین منابع می توانند با
پژوهشکده علوم و معارف دفاع مقدس با شماره تلفن ۸۸۷۵۴۰۸۶-۰۲۱ تماس حاصل نمایند. مع ۱۰۱۱۰۱۰۱

دکتر عبدالله جاسبی

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی

۳۶/۳/۱۴۲۵
۸۷/۱/۳۱

رعیه شده:

- شورا عالی انقلاب فرهنگی جناب آقای دکتر علی اکبر ولایتی رئیس محترم کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران.
- پژوهشکده علوم و معارف دفاع مقدس به همراه تصویر سوابق جهت اطلاع و هر گونه اقدام لازم.
- دفتر فارغ التحصیلان سازمان به همراه تصویر سوابق جهت اطلاع.
- دفتر خدمات آموزشی به همراه تصویر سوابق جهت اطلاع.
- دفتر نشریات و ارتباطات - معاونت کلیه واحدهای

جمهوری اسلامی ایران
شورای عالی انقلاب فرهنگی
شورای اسداس شدن دانشگاهها
و مرکز آموزش

پیشتر

تاریخ:
شماره:
پیرسند:

طرح درس آشنایی با دفاع مقدسه
بصوب صدو پنجاه و چهارمین جلسه شورای اسداس شدن دانشگاهها و مراکز آموزش
مورخ ۸۶/۱۲/۱۴

- ۱- تصویب اریه درس آشنایی با دفاع مقدس در دانشگاههایی که امکان ارایه دارند و همبصورت تصویب گردد که این درس در پیام نور بصورت جداگتری ارایه گردد.
 - ۲- طرح مباحث دفاع مقدس در لایلمی کتابهای درسی مدارس و دانشگاهها به تناسب دستاوردهای دفاع مقدس و رشته های تحصیلی.
 - ۳- شناسایی و معرفی اساتید واجد شرایط جهت ارایه دروس از طرف بنیاد حفظ آثار دفاع مقدس.
 - ۴- انجام آموزشهای متمرکز و ضبط و تکثیر آنها در سطح دانشگاهها.
 - ۵- تشکیل کمیته های کاری در سه حوزه ثبت: ۱- آموزش عالی، ۲- آموزش و پرورش، ۳- بنیاد حفظ آثار.
- و به ترکیب و شرح ذیل جهت انجام کارهای کارشناسی در خصوص ظرفیت شناسی و کار کارشناسی و نحوه اجرا شدن مصوبات:

۱- آموزش عالی:

ترکیب:

- ۱- معاون آموزشی وزارت علوم (به عنوان رییس کمیته و تحت نظارت دبیرخانه)
 - ۲- معاون آموزشی وزارت بهداشت و پیام نور و دانشگاه آزاد.
 - ۳- معاونت امور اساتید نهاد.
 - ۴- رییس جهاد دانشگاهی یا نماینده تام الاختیار.
- نصربه: جلسات در دبیرخانه تشکیل می گردد.

۲- آموزش و پرورش:

ترکیب:

- ۱- معاون برنامه ریزی درسی آموزش و پرورش (به عنوان رییس کمیته و تحت نظارت دبیرخانه)
 - ۲- معاون عمومی آموزش و پرورش
 - ۳- معاون پرورشی آموزش و پرورش
 - ۴- رییس جهاد دانشگاهی یا نماینده تام الاختیار
- شماره: آموزش و پرورش و وزارت بهداشت، دانشگاه آزاد، پیام نور و وزارت علوم.
- نصربه: جلسات در دبیرخانه تشکیل می گردد.

۳- بنیاد حفظ آثار:

ترکیب به پیشنهاد بنیاد حفظ آثار.

شماره:

تاریخ:

پوست:

فرماندهی کل قوا
ستاد کل نیروهای مسلح

بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس
پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس

وضعیت ارزیابی ۲ ولید آشنایی با دفاع مقدس و ترم اول سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ دانشگاههای آزاد سراسر کشور

ردیف	شماره کلاس	شماره	تعداد واحدها
۱- تهران	۱۰	کج	۵۵۰ نفر
۲- اصفهان	۱۰	نخعی شماره ۱ خردنگون ۴ شهرضا ۳ مجلسی ۲	تقریباً ۴۰۰ نفر
۳- گنبدکویه و بویره	۸	باص ۲ کلاس ۱۰۰ نفر، کبدین ۲ کلاس ۱۸۰ نفر، دشت ۲ کلاس ۱۰۰ نفر	۴۷۰ نفر
۴- سمنان	۵	دانشگاه آزاد شهرضا ۱۲ سمنان ۱	تقریباً ۲۰۰ نفر
۵- نود	۵	۵ کلاس ۱۵۰ نفر	۱۵۰ نفر
۶- کرج	۳	کرجی ۲ کلاس، آملین ۱ کلاس	تقریباً ۱۲۰ نفر
۷- اردبیل	۲	دس آزاد، خضال ۱	تقریباً ۸۰ نفر
۸- خراسان رضوی	۲	شهد	۵۰ نفر
۹- فارس	۲	مردشت ۱-۱۲ نفر	۱۰۰ نفر
۱۰- خراسان جنوبی	۱	میرت	تقریباً ۲۰ نفر
۱۱- گیلان	۱	بیم ۲۲ نفر	۲۲ نفر
مجموع کل استان	۴۹ کلاس	۳۳ شهر	۳۲۴

مدان آموزشی - احمد بنی محمد

بررسی - وضعیت ادارات آشنایی با اهل هند در نیمه دوم سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ و دانشگاه های آزاد سراسر کشور

ردیف	استان	وضعیت اداره	تعداد شهرهای ارائه شده	تعداد استانیته در حال تدریس	تعداد دانشجو	واحدهای استان	تعداد کلاس
۱	اردبیل	✓	۳	۷	۲۸۸	۶	۱۲
۲	آذربایجان شرقی	✓	۳	۵	۲۵۲	۲۹	۵
۳	آذربایجان غربی	✓	۴	۳	۳۱۷	۱۲	۹
۴	اصفهان	✓	-	۱۹	۱۵۰۰	۲۰	۲۲
۵	ایلام	✓	۱	۱	۵۲	۵	۲
۶	بوشهر	✓	۳	۷	۲۵۷	۶	۷
۷	چهارمحال و بختیاری	✓	۲	۳	۹۳	۴	۳
۸	خراسان رضوی	-	-	-	-	-	-
۹	خراسان شمالی	✓	۱	۱	۳۱	۳	۲
۱۰	خراسان جنوبی	✓	۲	۳	۱۲۹	۳	۵
۱۱	خوزستان	✓	۹	۷	۱۷۲۰	۱۵	۲۸
۱۲	زنجان	✓	۲	۴	۳۱۵	۲	۷
۱۳	سمنان	✓	۲	۳	۹۰	۵	۱۱
۱۴	سینان و بلوچستان	✓	۱	۱	۳۰	۸	۱
۱۵	فارس	✓	۱۰	۹	۶۲۲	۲۲	۸
۱۶	قزوین	✓	۲	۲	۳۳۹	۲	۸
۱۷	قم	-	-	-	-	-	-
۱۸	کردستان	✓	۲	۲	۳۳۷	۳	۷
۱۹	کرمان	✓	۶	۱۱	۵۵۸	۱۱	۱۲
۲۰	کرمانشاه	✓	۱	۶	۹۹	۵	۱۱
۲۱	کهگیلویه و بویراحمد	✓	۴	۳	۷۲۰	۳	۲
۲۲	گلستان	✓	۲	۲	۳۲۲	۴	۱۱
۲۳	گیلان	✓	۸	۱۱	۸۲۸	۹	۲۷
۲۴	لرستان	✓	۵	۹	۳۳۸	۶	۱۲
۲۵	مازندران	✓	۲	۴	۱۸۵	۱۵	۵
۲۶	مرکزی	✓	۷	۷	۲۶۲	۱۰	۷
۲۷	هرمزگان	-	-	-	-	-	-
۲۸	همدان	✓	۳	۳	۳۳۰	۲	۲
۲۹	یزد	✓	۶	۸	۲۱۱	۱	۱۲
۳۰	تهران - تهران پردیس	-	-	-	-	-	-
-	تهران - جنوب غرب (تهران)	✓	۲	۱	۱۱۳	۲	۲
-	تهران - غرب (کرج)	✓	۳	۵	۷۶۰	۷	۱۹
-	تهران - جنوب شرق (پورمین)	✓	۱	۱	۱۳	۳	۲
	جمع کل		۱۰۲	۱۵۴	۱۱۴۲۹	۲۵۶	۲۸۹

دقت‌جنب و ارزشیابی، بنیست علمی و مورد دانشگاه آمین نامه جنب و ارزشیابی استاد درس آشنایی با دفاع مقدس

مقدمه:

دفاع مقدس بزرگترین افتخار ملی معاصر ایران است که بایستی به عنوان انگوی حماسی، دینی و پنداری ایران اسلامی در اذهان و باورهای فرهیختگان نسل حاضر و آتی بدون تحریف زنده بماند تا ارزش‌های آن ماندگار و فراگیر شده و تعالی شکوفایی، وحدت ملی و عزت اسلامی ایرانی را به ارمغان آورد. از آنجاییکه با همت این پژوهشگاه و مسئولین مربوطه تدریس دو واحد عمومی و اختیاری درس آشنایی با دفاع مقدس، به تصویب شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها رسیده و سازمان مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی از ابه این درس را در مهرماه امسال در واحدهای تبعه اجیری نموده است. این آیین‌نامه در پنج بخش و یک تبصره تهیه، تنظیم و تصویب گردید تا انتهای این درس بر ضیق شرایط مندرج در آیین‌نامه انتخاب شوند و در یک دوره آموزش کوتاه و فشرده با اهداف، شیوه‌های تدریس، محتوای درس آشنا شده و نسبت به ابهامات و آسیب‌های احتمالی این درس توجه شوند و گواهی تدریس دریافت دارند.

کمیسیون متشکل از نماینده پژوهشگاه، نماینده بسیج اساتید، معاون آموزش وزارت علوم، معاون آموزش دانشگاه آزاد اسلامی، معاون آموزش دانشگاه پیام نور و سایر مدعوین به صورت متمرکز سیاست‌گذاری این درس را به عهده خواهند داشت.

الف) هدف: ارتقاء و توسعه فرهنگ مقاومت ملی در بین دانشجویان

به مضمون:

- 1- تبیین ضرورت دفاع از کشور در مقابل هرگونه تهدید احتمالی دشمن و حمیان آن.
- 2- نتقان حقایق تاریخی دفاع مقدس و جلوگیری از تحریف آن.
- 3- تبیین برز مخالفت با اصل ستیزه‌جویی و چهره منفور جنگ و ترویج فرهنگ متعالی دفاع مقدس.
- 4- معرفی عظمت دفاع مقدس در طول جنگ‌های پانصدساله ایران.

شماره:
تاریخ:
پیوست:

فرماندهی کل قوا
ستاد کل نیروهای مسلح

بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس
پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس

۵- تعیین اهمیت نقش راهبردی کشور ایران در جنگهای گذشته، دفاع مقدس و آینده

۶- تبیین اهمیت تأثیر جمهوری اسلامی ایران در تغییر معادلات جهانی در فضای دوقطبی بین‌المللی زمان دفاع مقدس

۷- معرفی دفاع مقدس به عنوان الگویی موفق انسجام و وحدت منی

۸- تبیین مبانی دشمن شناسی در دفاع مقدس

۹- معرفی جنبه‌های معرفتی دفاع مقدس

ب) ویژگی‌های عمومی استاد درس آشنایی با دفاع مقدس

استاد درس آشنایی با دفاع مقدس بایستی دارای ویژگی‌های عمومی ذیل باشند:

۱- اعتقاد عملی به نظام جمهوری اسلامی ایران داشته باشد.

۲- دارای حسن شهرت باشد.

۳- تسلط بر موضوعات ویژه دفاع مقدس و توان پاسخگویی به سؤالات داشته باشد.

ج) ویژگی‌های علمی استاد درس آشنایی با دفاع مقدس.

اساتید درس آشنایی با دفاع مقدس بایستی دارای ویژگی‌های علمی ذیل باشند.

۱- دارای حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد برای اعضای هیئت علمی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی

در همه رشته‌ها

۲- دارای حداقل عضویت علمی رسمی آزمایشی دانشگاهها هستند.

۳- دارندگان کارشناسی ارشد از مراکز آموزش عالی نیروهای مسلح

د) مراحل جذب اساتید در پژوهشگاه

۱- اساتید این درس از سه حوزه ذیل شناسایی و به پژوهشگاه معرفی می‌شوند

الف - ادارات کل حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استانها (نخبگان پیشگودان)

ب - سازمان بسیج اساتید کشور.

ج - معاون آموزشی دانشگاهها

۲- دفتر جذب و ارزشیابی پژوهشگاه برای اساتید معرفی شده تشکیل پرونده نموده و پس از تأیید در

کمیسیون جذب به معاونت آموزش پژوهشگاه معرفی می نماید

۳- معاونت آموزش پژوهشگاه ابتدا دوره های آموزشی آمادگی تدریس را بر می ایند اساتید این درس برگزار

نموده سپس گزوهی شایستگی تدریس صادر می نماید.

تیمبره ۱: اعضای هیئت اساتید و اساتیدی که دارای سابقه حضور در جبهه هستند در اولویت قرار دارند.

تیمبره ۲: صلاحیت تدریس اعضای هیئت اساتید باید مورد بررسی خاص قرار گیرد.

۴- ارزشیابی اساتید

شایستگی: تدریس درس آشنایی با دفاع مقدس از دو منظر عمومی و علمی مورد توجه قرار می گیرد.

تحصیل: بن شایستگی ها در اساتید در چهار مرحله به شرح ذیل انجام می شود.

مرحله اول: ارزشیابی از میدادی اولیه

اساتید از سه طریق ۱- تراز کل بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس استاده ۲- سازمان سپنج اساتید

۳- معاونت آموزش دانشگاه پس از شناسایی و ارزشیابی اولیه پژوهشگاه معرفی می شوند بنابراین معرفی

اساتید از این سه به عنوان ارزشیابی و تأیید اولیه تلقی می شود.

مرحله دوم: ارزشیابی در پژوهشگاه

نظر به اینکه پژوهشگاه مرجع تشخیص شایستگی تدریس اساتید درس آشنایی با دفاع مقدس می باشد.

شخصه های علمی و شخصیتی افراد در پرونده های ارسال شده از سه مبدأ در کمیسیون جذب و ارزشیابی اساتید

پژوهشگاه بررسی شده و در صورت هماهنگی با آیین نامه جذب و ارزشیابی اساتید جهت شرکت در دوره آموزش

آمادگی تدریس درس آشنایی با دفاع مقدس تأیید می شوند.

مرحله سوم: ارزشیابی در دوره آموزشی

پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس دوره آمادگی تدریس را در تهران یا سایر استان ها برگزار می نماید و پس از

آزمون و صدور گواهی توسط مرکز آموزش برگزارکننده دوره گواهی شایستگی تدریس (نمونه پیوست)

به مدت یکسال برای اساتید در نظر می نماید.

بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس
پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس

جمهوری اسلامی ایران
فرماندهی کل قوا
ستاد کل نیروهای مسلح

شماره:
تاریخ:
پیوست:

مرحله چهارم: ارزشیابی پس از یک دوره تدریس (استانی)

مدارن آموزشی دانشگاه برگزار کننده درس آشنایی با دفاع مقدس فرم‌های ارزشیابی تدریس اساتید (فرم‌های پیوسته) را توزیع، جمع‌آوری می‌نماید؛ این فرم‌ها توسط دانشجویان این درس، اساتید همکاره استاذ این درس و همچنین معاونت آموزش دانشگاه تکمیل و جمع‌آوری می‌شود. این فرم‌ها در کمیته‌ای متشکل از مدیر کل حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان و رئیس بسیج اساتید استان مطرح و بررسی می‌شود. این کمیته پس از بررسی برای اساتیدی که امتیاز قابل قبولی دارند درخواست تعدید گواهی شایستگی تدریس می‌نماید و پژوهشگاه پس از دریافت نظریه کمیته ستانی گواهی صلاحیت تدریس را تا مدت پنج سال صادر نموده و برای کمیسیون استانی ارسال می‌نماید.

و) وظایف دانشگاه‌ها در خصوص جذب اساتید

- ۱- معارفت آموزشی دانشگاه زبین اساتید دارای گواهی شایستگی تدریس، اساتید مورد نیاز خود را انتخاب می‌نماید.
- ۲- معارفت آموزشی دانشگاه‌ها متونی اولیه این درس می‌باشند.
- ۳- معاونت آموزش برای درندگان گواهی شایستگی تدریس امتیاز آموزشی لحاظ می‌نماید.
- ۴- حقوق اساتید این درس مطابق ضوابط پرداخت اعضای هیئت علمی از محفل اعتبارات آن دانشگاه پرداخت خواهد شد.